

Un buc insígnia, un artifici i un aparador

2004 fue el año del Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC), el año de las exposiciones del Fórum de las Culturas y el año de Cosmocaixa: un buque insignia con poco pasaje todavía, unos fuegos artificiales muy vistosos y un gran escaparate desaprovechado.

Después de 25 años, ha llegado para el MNAC la hora de investigar, difundir, crear exposiciones y mejorar las colecciones. Por ahora, el público no ha acabado de responder con el entusiasmo que se esperaba. En segundo lugar tenemos Cosmocaixa, una apuesta millonaria que ha dado un resultado arquitectónico espectacular, pero que presenta una propuesta museística que no pasa de ser apetecible [que no pasa de laminera] y curiosa. La tercera gran apuesta museística del año 2004 fueron las exposiciones del Fórum, concebidas a base de encargos millonarios. Si en este país hubiera una política museística concertada entre todas las administraciones y coordinada con las fundaciones de las cajas [de ahorros], cuyo deber de servicio público hay que recordar, quizá todo el dinero de Cosmocaixa y quizá todo el dinero del Fórum hubiera podido servir a la sostenibilidad, diversidad y pacificación del mapa museístico catalán.

2004 was the year of the Museu Nacional d'Art de Catalunya – MNAC (the National Art Museum of Catalonia), of the exhibitions at the Universal Forum of Cultures, and of Cosmocaixa: a so-far poorly-patronised flagship, some very gaudy fireworks, and a huge but flawed shop window.

After 25 years, it was more than time that the MNAC started researching, disseminating and creating its own exhibitions and improving its collections. So far, the public has not responded with the expected enthusiasm. Then we have Cosmocaixa, an expensive venture with spectacular architectural results, but whose museological approach is essentially showy and quaint. The third great

IGNASI ARAGAY I SASTRE
Cap de Cultura del diari AVUI

El 2004 és l'any del Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC), l'any de les exposicions del Fòrum de les Cultures i l'any del Cosmocaixa: un buc insígnia encara amb poc passatge, uns focs d'artifici molt vistosos i un gran aparador malaguanyat.

Després de 25 anys, el MNAC ja tocava. S'ha acabat amb una necessària embranzida final i ara li arriba l'hora de la veritat: l'hora d'investigar, de difondre, de crear exposicions i de millorar les col·leccions. De moment, el públic no ha acabat de respondre amb l'entusiasme que s'esperava i no s'hi val a donar les culpes als problemes d'accessibilitat. No podem esperar a l'arribada del metro per impulsar una assistència massiva al Palau Nacional de Montjuïc, que hauria de ser entès com un destí obligat per a nadius i forans. L'objectiu ha de ser que la gent s'amagui de dir que no han visitat el MNAC, que els cai-gui la cara de vergonya. La qüestió no és tant el metro –que també és important– com la credibilitat i l'oferta real. La Fundació Miró també és a Montjuïc i tothom hi ha passat, molts hi tornen periòdicament i els turistes hi fan parada. És un museu singular, agradable, abastable. El MNAC ha de fer valdre els seus valors: la descoberta de l'art d'un país mil·lenari desconegut per propis –pels mateixos catalans– i estranys –pels turistes–, la millor concentració de pintura romànica del món, un modernisme desconegut per als estrangers, etc. Queda molta feina. S'ha de fer rutllar millor la maquinària interna i els circuits de visita, s'ha d'omplir d'activitat cultural i ciutadana, s'ha de connectar amb el territori... Els auto-

museum project of 2004 consisted of the Forum exhibitions, conceived by way of pricey commissions. If only this country had a museums policy agreed between all administrations and co-ordinated with the savings bank foundations, which after all have a commitment to public service! Then perhaps all the money lavished on CosmoCaixa or even the Forum could have been used to underpin the sustainability, diversity and pacification of the Catalan museological map.

1. Sala oval del Museu Nacional d'Art de Catalunya.
© de la fotografia: MNAC
2. Vista general del recinte del Fòrum Barcelona
2004. © de la fotografia: Fòrum Barcelona 2004

cars que vénen de comarques al Teatre Nacional de Catalunya abans haurien de passar per Montjuïc.

En fi, que ja tocava i que ara va de debò. A veure com ho fem, però jo no les tinc totes perquè a Barcelona i Catalunya sempre ens han sortit millor, museísticament parlant, les coses petites. Sembla que tinguem la mà tancada amb els centres d'autor, des del Picasso i la Miró, fins al Dalí i la Tàpies. Després tenim el cas del Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica, una institució descentralitzada que a poc a poc ha anat creant un model en xarxa molt elogiat, amb una seu central reeixida, construïda pas a pas –segurament més per falta de recursos que res- i malauradament també poc coneguda pel gran públic. En canvi, quan la volem fer grossa, alguna cosa grinyola. El MNAC fins ara n'ha estat la prova més evident, llastat per indecisions polítiques i, atenció, no només polítiques.

Però també tenim el cas del Cosmocaixa, una aposta milionària que ha donat un resultat arquitectònic espectacular, en el sentit que l'espai interior i exterior es fa mirar, però que presenta una proposta museística que no passa de llaminera i curiosa. És com si tot l'esforç econòmic i intel·lectual s'hagués esgotat en l'embolcall. Un cop tastes el plat, arribes a la conclusió que no n'hi havia per tant. Passa una mica com a certes exquisideses de la cuina experimental, que et deixen poc gust,

poc record, poc pòsit. Tinc la sensació que l'exposició permanent del Cosmocaixa caducarà aviat i ja he pogut comprovar els problemes de manteniment que té, amb moltes instal·lacions fora de servei o amb un ús molt deficient per part del públic.

La tercera gran aposta museística del 2004 van ser les exposicions permanents del Fòrum, concebudes a base d'encàrrecs milionaris i amb resultats desiguals. No entraré aquí a analitzar-les. Només diré, en defensa dels professionals dels museus, que amb els diners que s'hi van esmerçar, els gestors dels nostres museus i centres culturals haurien fet meravelles. Al final, als museus de la ciutat els van tocar unes escorrialles que van ser molt benvingudes i van donar resultats més que notables. Si en aquest país hi hagués una política museística concertada entre totes les administracions i coordinada amb els fundacions de les caixes, que cal recordar que tenen un deure de servei públic, potser els diners del Cosmocaixa haurien pogut anar a enfortir el Museu de la Ciència i la Tècnica de Catalunya (algú ha intentat mai crear sinergies entre aquests dos centres?) i potser els diners del Fòrum haurien pogut servir per a la sostenibilitat, diversitat i pacificació del mapa museístic català. L'invent hauria valgut més la pena i hauria deixat un llegat més sòlid. I, si no, vegeu com ha passat sense pena ni glòria el primer aniversari de l'efemèride.